

is deze relatie cruciaal...

zorgen voor & om je oudere ouders...

- de “zorgvraag” stelt zich steeds.
- zij het niet steeds op “praktisch niveau”
- afwezig = onbetrokken!

de ”ouder-wordende intergenerationele familie” bestaat!

- individuele ervaringen zijn steeds ook familie-ervaringen.
- familiale cyclus: ieder schuift een fase op.
- “gezinsfase-gebonden” intergenerationele dynamiek van ouder-wordende families

a.ouder-woorden – een opgave

familiale coping (algemeen)

- levensfase (centripetaal of –fugaal)
- actuele organisatie (samenstelling & beschikbaarheid)
- communicatie
- aanpassend vermogen (flexibel vs rigide)
- cohesie en differentiatie
- afgrenzing (fusie vs. fragmentatie)
- aard van de relaties
- voorgeschiedenis, mythen, ervaringen met afscheid...

b. ouder-woorden: familiale opdrachten

(ontwikkelingstaken):

- opschuiven in de generaties
- doorgeven van kennis & ervaring;
voortzetten van de lijn
- delegatie van macht
- bewust worden van eindigheid
- onontkoombaarheid aanvaarden
- “eindbalansen”
- ...

= anticiperen op afscheid en verlies & voorbereiden van na-bestaan

c. kansen bij anticipatie van verlies & afscheid:

- verhoogde ervaring van kostbaarheid van het leven
- er nog zijn voor elkaar
- verhoogd gevoel van verbondenheid
- intimiteit in zorg
- “finishing well” – een goed afscheid – recht op verder-leven

d. risico's van verlies-anticipatie:

- minimaliseren (ontkennen)
- overbenadrukken (overbeschermen)
- scheidingsangst

- eenzaamheidsgevoelens
- verdriet
- wanhoop
- schuld
- verbittering en wrok

3. Werken met ouder-wordende families vanuit een systemisch perspectief: *familiale crises bij het ouder-worden*

- “crisis”? of “uitputtingsslag”?
bv. problematiek v.d. centrale mantelzorgers
- wie is de “symptoomdrager” of de
“geïdentificeerde patiënt”
- wie zijn de betrokkenen en de beschikbare bronnen? (breed kijken)

verschillende interventie-niveau's

- ondersteunen en versterken van *bestaande* netwerken; ontwikkelen van *nieuwe* netwerken
- werken met familiale paradoxen – strategisch niveau
- narratieve therapie met ouder wordende F.
- werken met de intergenerationele balansen

a. ondersteunen van netwerken

WIE?

“centrale” mantelzorgers?

alle betrokken familieleden, belangrijke derden en nieuwe relaties!!!

WAT?

informatie + advies, psycho-educatie, emotionele ondersteuning, “helpen verwerken”, modellering

b. interventies op een strategisch niveau

- paradoxen van de ouder wordende familie: functioneel & waardevol
- vaak tgv. “fixatie” mbt. gezinsopdrachten en/of familiale copingstijl
- eens het “knooppunt” doorwerkt, is paradox niet meer nodig

paradoxen

- “hebben een functie, neem ze niet af”
- leg de betekenis (voor jezelf) bloot
- maak groeimomenten van knelpunten

paradoxen:

- “forever young” families: eeuwige jeugd als antidotum voor het leven?
- “fear for dark” families: fixatie op ziekte en behandeling doet ons het afscheid vergeten

c. narratief werken met ouder wordende families

- verhalen doorgeven is een “natuurlijk fenomeen” (van ouderen)
- mensen/families creëren verhalen om te (over-)leven
- verhalen sluiten minder of meer aan bij de werkelijkheid; “symptomen” dichten de kloof

narratieve therapie

- een verhaal schrijven dat omvattend en gedetailleerd is: constructie – deconstructie – reconstructie
- van “thin” naar “thick” stories
- in aanwezigheid “bevoorrechte getuigen”: telling – re-telling – re-telling of the re-telling

d. werken met intergenerationele balansen

- eindigheid en onontkoombaarheid: reactiveren (interesse in) relationele balansen
- “nu het nog (nét) kan”: vergeving? verzoening? Wederzijds geven/ontvangen van erkenning, ombuigen van destructief recht
- hier en nu werkt oudere aan de toekomst van volgende generaties...

4. intergenerationele aandacht als opdracht voor de ouderenzorg: omslag naar “intergenerationele aandacht”

- naast andere perspectieven
- wordt het perspectief van “de ouder wordende familie” betrokken in elke zorgvorm, op elk niveau. “De familie is de eenheid van denken”
- dit vergt gevoeligheid en competentie binnen elke zorgvorm:
 - onvoorwaardelijk respect
 - tonen van betrokkenheid
 - meerzijdige partijdigheid
 - openheid voor de eigenheid van de familie.

De zorgdriehoek

- De hulpverlener of zorgverlener faciliteert in eerste instantie het “ouder- worden van de familie”
- creëert een klimaat waarin erkenning kan worden uitgewisseld, uitgelokt, versterkt, ... binnen de familie.
- door zelf ruim erkenning te geven.

Dit is de sleutel naar een goed einde, naar “finishing well” voor de oudere.

Voor de familie opent dit nieuwe wegen: van na-bestaan naar verder-leven.

Een belangrijk effect van deze omslag zal je zien bij de komende generaties en hun ouder- worden...